

Original Research (AR)

Orijinal Araştırma (AR)

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (BAĞCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Investigation of Value Levels of Secondary School Students for Physical Education and Sport (Sample of Bağcılar District)

Ahmet Enes SAĞIN^a, Ömer KARABULUT^b

^aİnönü Üniversitesi, Malatya, Turkey, ORCID 0000-0002-4243-8276

^bBağcılar Piri Reis Ortaokulu, MEB, İstanbul, Turkey, ORCID 0000-0002-9733-0027

Öz

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 7 Kasım 2019

Düzeltilme tarihi: 22 Kasım 2019

Kabul tarihi: 10 Aralık 2019

Anahtar Kelimeler:

Ortaokul

Beden eğitimi dersi

Değerler eğitimi

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değerlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yücekaya (2017) tarafından geliştirilen 23 maddeden oluşan "Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği" (BESDÖ) kullanılmıştır. Ölçek; Saygı, Farkındalık, Milli Kültür ve Beraberlik, Sağlıklı Yaşam ve Beslenme, Dayanışma ve Spor Kültürü olmak üzere 6 alt boyuttan meydana gelmektedir. Genel tarama modelinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada araştırma grubunu İstanbul ili Bağcılar ilçesinde ortaokulda 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan 359 öğrenci oluşturmaktadır. Veri analizlerinde Independent Samples T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik değerlerinin; Spor kültürü ($\bar{X}=4,040$), Sağlıklı yaşam ve beslenme ($\bar{X}=4,176$), Dayanışma ($\bar{X}=4,420$), Saygı ($\bar{X}=4,500$), Milli kültür ve beraberlik ($\bar{X}=4,025$), Farkındalık ($\bar{X}=4,644$) düzeyleri yüksek olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninde; farkındalık alt boyutunda kızlar lehine anlamlı bir fark ortaya çıkarken, spor yapma durumlarında spor yapan öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur. Sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi dersi değer düzeylerine bakıldığında; Spor kültürü, Sağlıklı yaşam ve beslenme, Dayanışma, Saygı, Milli kültür ve beraberlik boyutlarında anlamlı düzeyde farklar olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin genel olarak yüksek değer düzeylerine sahip olması, toplumsal yapının sağlığına ve sosyo-kültürel kalkınmaya katkı sunabilir.

Abstract

This study aimed to examine the values of secondary school students towards physical education and sports lessons. In the study, Physical Education and Sports Lesson Value Scale (BESDÖ), which was developed by Yücekaya, was used. The scale consists of 6 sub-categories: respect, awareness, national culture and togetherness, healthy life and nutrition, solidarity and sports culture. Descriptive survey method which is one of the general survey models was used. The study group consisted of 359 students attending 5th, 6th, 7th and 8th grades in a secondary school in Bağcılar district of İstanbul. For the data analysis, Independent Samples T test and ANOVA were used. It is determined that the values of the students towards physical education courses are high in sports culture ($x=4.040$), healthy life and nutrition ($x=4.176$), solidarity ($x=4.420$), respect ($x=4.500$), national culture and togetherness ($x=4.025$) and awareness ($x=4.644$). While there was a significant difference in the gender variable in favor of the girls in the sub category of awareness, a significant difference was found in favor of the students doing sports in the situations of doing sports. When the value level of physical education class is examined according to the class order variable; Sport culture, healthy living and nutrition, solidarity, respect, national culture and togetherness revealed significant differences. The fact that the students have high levels of value in general can contribute to the health of the social structure and socio-cultural development.

Article history:

Received: 7 November 2019

Adjustment: 22 November 2019

Accepted: 10 December 2019

Keywords:

Secondary school

Physical Education lesson

Values education

GİRİŞ

Geçmişten günümüze beden eğitimi ve spor faaliyetleri öğrencilerin fikren ve bedenen bir bütünlük içerisinde yetişmesini amaçlayan bir faaliyet alanı olarak kabul edilmiştir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri aracılığıyla öğrencinin sporu bir yaşam biçimi haline getirmesi beklenir. Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında (2018); bilgi, beceri ve davranışların öğretim programları ile aktarılmasının yanında, öğrencilere kazandırılması gereken değerler olduğunu belirtmektedir. Öğretim programının perspektifini oluşturan ilkeler toplamı olan değerler, programda *“Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır.”* şeklinde belirtilmektedir.

Değer genel olarak bir varlığa, faaliyete veya nesneye ahlaksal, ruhsal, estetik ya da toplumsal açıdan verilen üstünlük derecesi veya önem derecesi olarak tanımlanır (Öncül, 2000). Değerler davranış şekillerimiz hakkında bizlere yol göstermekte ve bizleri yönlendirmektedir. Kişiliğimizi ve kimliğimizi de oluşturan değerler toplumdaki huzur ve uyuma zemin hazırlar (Demircioğlu, 2016). Kişinin sahip olduğu değerler doğruyu ve iyiyi fark edebilmesini ve bu doğrultuda hareket etmesini sağlayan etmenlerdir. Bundan hareketle; değerlerin, kişilerin hayata bakış açısının ve hareketlerinin temelini oluşturan kavram olduğu varsayılabilir (Şişman, 2002). Çocuklarda değerlerin temeli erken yaşlarda atılmaya başlar. Çocuklar değerleri; medyadan, aileden, bakıcılardan, arkadaşlardan, diğer kurumlardan ve içinde bulunduğu toplumdaki öğrenmeye başlarlar (Halstead ve Taylor, 2000). Hayat boyu devam eden değer kazanma/kazandırma süreçlerine değerler eğitimi denir (Yaman, 2012).

Değer eğitimi değer kazandırma veya geliştirme süreci girişimidir. Değerlerin planlı bir şekilde aktarılma sürecidir. Dolaylı ya da doğrudan kişileri değerler hakkında bilinçlendirmek, toplumun ve kişilerin tüm üyelerini hedeflenen değerler doğrultusunda hareket edebilmeleri sağlamak için gerekli birikim ve bilginin planlı biçimde aktarılmasıdır (Hökelekli ve Gündüz, 2007). Günümüz çağdaş toplumlarında toplumsal yaşamı çevreleyen değerler eğitiminin gerekliliği için yükselen bir bilinç artışı vardır (Ashton ve Watson, 1998).

Toplumu şekillendiren en önemli faktörlerden biri olan değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılması gerekmektedir. Kişilerin değer yargıları doğuştan gelmez. Dolayısıyla değer yargılarının oluşumu ve aktarımı hayatın içinde planlı veya plansız şekillerde olabilir (Yeşil ve Aydın, 2007). Okulların önemli görevi, kültür aktarımında okul programlarında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmak, karakterlerini ve benlik algılarını olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2004). Eğitimle aktarılan kültürel değerler; müzik, resim, yontu, folklor, bilim-teknik, spor vb. olarak söylenebilir (Koruç ve Bayar, 1992).

Beden eğitimi; Milli Eğitimde belirtilen esas ve ilkelere uygun biçimde kişinin fikir gelişimini, beden gelişimini ve ruh sağlığını sağlamaktır. Kişinin topluma uyum sağlaması, iyi ilişkiler kurabilmesi, temel haklara saygılı, dürüst, yardımsever, akıllı, ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olmasıyla ilgilidir (Aracı, 2001). İnal'a (1998) göre de beden eğitimi ve sportif etkinlikler; kişilerin kaynaşmasını sağlar, sosyalleşme sürecini hızlandırır, gruplar arası etkinliklerle kişiler arası dayanışma ve işbirliğini artırır, Beden eğitimi ve spor dersi gençlerin fiziksel etkinlikler vasıtasıyla kendilerini ifade edebilecekleri, sosyal kimliklerini oluşturup gerçekleştirebilecekleri ve diğer çocuklarla duygusal olarak bir yakınlık oluşturabilecekleri bir ortam sağlar (Walseth, ve Fasting, 2004). Dunn, Kinney ve Hofferth (2003) özellikle spor aktivitelerinin, çocukların iyi insanlar ve toplumun saygın üyeleri olmaları için ihtiyaç duydukları nitelikleri arttırdığı inancını ifade etmişlerdir.

Beden eğitimi ve spor dersinde öğrencinin duyuşsal, bilişsel ve psikomotor gelişime katkısı kaçınılmaz bir gerçektir. Öğrencinin çok yönlü gelişimine etkisi, aktif katılımın zorunlu kılması, yaparak-yaşayarak öğrenme imkânı sunması beden eğitimi dersinin önemini arttırmaktadır. Bu durum beden eğitimi ve spor dersi ile değer öğretme çalışmalarının da değerini arttırmaktadır (Yücekaya, 2017). Aynı zamanda beden eğitimi ve spor dersinin ders programlarında duyuşsal kazanımların olması değerler eğitimine katkı sağlamaktadır (Güllü, Arslan, Uğraş ve Görgüt. 2011; Uğraş, S. ve Aral, H., 2018).

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik değerlerini bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle açıklamaya çalışan bir yaklaşımdır. Araştırmanın konusu olan birey nesne ya da olay olduğu gibi kendi koşullarında açıklanmaya çalışılır (Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2019-2020 yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesinde ortaokulda okuyan 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan 359 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada örnekleme yöntemi olarak; “tesadüfi örnekleme yöntemi” seçilmiştir. Her öğrenci bu yöntemde eşit düzeyde seçilme şansına sahiptir (Balcı, 2018). Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, lisanslı olma durumu ve sınıf düzeyi ile ilgili nitelikler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Nitelikleri

Öğrenci Nitelikleri	n	%	
Cinsiyet	Erkek	186	51,8
	Kız	173	48,2
Lisanslı Olma Durumu	Var	91	25,3
	Yok	268	74,7
Sınıf Düzeyi	5. sınıf	75	20,9
	6. sınıf	90	25,1
	7. sınıf	85	23,7
	8. sınıf	109	30,4

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin beden eğitimi dersi değer düzeylerini ölçmek amacıyla çalışmada Yücekaya (2017) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Ölçeği” 6 alt boyut, 23 maddeden meydana gelmektedir. Ölçeğin alt boyutları; *Spor Kültürü, Sağlıklı Yaşam ve Beslenme, Dayanışma, Saygı, Milli Kültür ve Beraberlik ve Farkındalık*’tır. 5’li likert tipinde hazırlanan ölçek maddeleri “Her Zaman(5), Sıklıkla(4), Bazen(3), Nadiren(2) ve Hiçbir zaman(1)” şeklinde kullanılmıştır. Ölçek alt boyutlarından alınacak puan en fazla 5 en az 1’dir. Ölçeğin değerlendirilmesi şu şekildedir: 1 – 1,8 puan arası hiç, 1.9 – 2.6 puan arası nadiren, 2.7 – 3.4 puan arası bazen, 3.5 – 4.2 puan arası sıklıkla, 4.3 – 5 puan arası her zaman şeklindedir. Ölçeğin alt boyutlarının cronbach alpha değerleri 0.69 ile 0.81 arasındayken, ölçeğin tamamında ise 0.82 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada ise alt boyutların cronbach alpha değerleri; Spor Kültürü (0.72), Sağlıklı Yaşam ve Beslenme (0.76), Dayanışma (0.74), Saygı (0.73), Milli Kültür ve Beraberlik (0.81), ve Farkındalık değeri (0.77) çıkarken ölçeğin tamamında ise (0.71) çıkmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Veriler arasında anlamsız veya hatalı olan 8 anket çalışmadan çıkarılmıştır. Ardından verilerin

normalliğini test etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Tablo 2’de yer alan değerlere bakıldığında çarpıklık basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 arasında yer aldığından parametrik testler tercih edilmiştir (Tabachnick, Fidell ve Ullman, 2013; Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham, 2013). İkili karşılaştırmalar için Independent Sample t testi kullanılırken, Karşılaştırma yapılan grubun sayısı 2’den fazla olması durumunda One Way Anova testi kullanılmıştır. Farkların kaynağını belirleyebilmek amacıyla Scheffe testi tercih edilmiştir. Araştırmada hata payı üst sınırı 0,05 baz alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Alt Boyutlar	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Spor Kültürü	359	4,040	,512	-,501	,061
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	359	4,176	,612	-,563	-,132
Dayanışma	359	4,420	,458	-,607	-,435
Saygı	359	4,500	-,514	-,776	-,355
Milli Kültür ve Beraberlik	359	4,025	,868	-,763	,154
Farkındalık	359	4,644	,459	-1,025	-,082

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin; Spor kültürü (\bar{X} = 4,040), Sağlıklı yaşam ve beslenme (\bar{X} = 4,176), Dayanışma (\bar{X} = 4,420), Saygı (\bar{X} = 4,500), Milli kültür ve beraberlik (\bar{X} = 4,025), Farkındalık (\bar{X} = 4,644) düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Değer Düzeyleri

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T	P
Spor Kültürü	Erkek	186	4,079	,499	1,479	,140
	Kız	173	3,999	,524		
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Erkek	186	4,224	,618	1,530	,127
	Kız	173	4,126	,603		
Dayanışma	Erkek	186	4,391	,443	-1,226	,221
	Kız	173	4,450	,474		
Saygı	Erkek	186	4,449	,522	-1,943	,053
	Kız	173	4,554	,502		
Milli Kültür ve Beraberlik	Erkek	186	3,948	,911	-1,735	,084
	Kız	173	4,106	,813		
Farkındalık	Erkek	186	4,564	,472	-3,417	,001*
	Kız	173	4,728	,429		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, Spor kültürü (t=1.479 p=.140), Sağlıklı yaşam ve beslenme (t=1,530 p=.127), Dayanışma (t=1.226 p=.221), Saygı (t=-1.943 p=.53), Milli kültür ve beraberlik (t=-1,735 p=.084), kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir fark çıkmazken, Farkındalık (t=-3.317 p=.001) boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur.

Tablo 4. Ortaokul Öğrencilerin Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Değer Düzeyleri

Alt Boyutlar	Spor Yapma Durumu	N	\bar{X}	SS	T	P
Spor Kültürü	Spor Yapan	91	4,226	,503	4,081	,000*
	Spor Yapmayan	268	3,977	,500		
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	Spor Yapan	91	4,304	,559	2,444	,016*
	Spor Yapmayan	268	4,133	,624		

Dayanışma	Spor Yapan	91	4,523	,453	-2,503	,013*
	Spor Yapmayan	268	4,385	,455		
Saygı	Spor Yapan	91	4,633	,455	3,100	,002*
	Spor Yapmayan	268	4,445	,526		
Milli Kültür ve Beraberlik	Spor Yapan	91	4,197	,733	2,445	,015*
	Spor Yapmayan	268	3,966	,902		
Farkındalık	Spor Yapan	91	4,741	,417	2,504	,013*
	Spor Yapmayan	268	4,610	,468		

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı spor yapma durumuna göre; tüm alt boyutlarda [(Spor kültürü (t=4,081 p=,000) Sağlıklı yaşam ve beslenme (t=2,444 p=,016), Dayanışma (t=-2,503 p=,013), Saygı (t=-3,100 p=,002), Milli kültür ve beraberlik (t=2,445 p=,015), Farkındalık (t=2,504 p=,013)] spor yapan öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur.

Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Değer Düzeyleri

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	SS	F	P	Scheffe
Spor Kültürü	5. sınıf	75	4,216	,426	5,308	,001*	5-8
	6. sınıf	90	4,068	,490			
	7. sınıf	85	4,010	,512			
	8. sınıf	109	3,920	,552			
Sağlıklı Yaşam ve Beslenme	5. sınıf	75	4,368	,658	3,973	,008*	5-7
	6. sınıf	90	4,174	,608			
	7. sınıf	85	4,043	,601			
	8. sınıf	109	4,149	,565			
Dayanışma	5. sınıf	75	4,565	,432	3,314	,020*	5-6
	6. sınıf	90	4,364	,473			
	7. sınıf	85	4,381	,452			
	8. sınıf	109	4,396	,453			
Saygı	5. sınıf	75	4,653	,488	3,575	,014*	5-7
	6. sınıf	90	4,522	,482			
	7. sınıf	85	4,411	,495			
	8. sınıf	109	4,446	,554			
Milli Kültür ve Beraberlik	5. sınıf	75	4,086	,843	4,146	,007*	6-8
	6. sınıf	90	4,255	,825			
	7. sınıf	85	3,964	,875			
	8. sınıf	109	3,839	,876			
Farkındalık	5. sınıf	75	4,753	,380	1,942	,123	
	6. sınıf	90	4,600	,475			
	7. sınıf	85	4,641	,447			
	8. sınıf	109	4,607	,496			

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi dersi değer düzeylerine bakıldığında; Spor kültürü (f=5.308 p=.001), Sağlıklı yaşam ve beslenme (f=3.973 p=.008), Dayanışma (f=3.314 p=.020), Saygı (f=3.575 p=.014), Milli kültür ve beraberlik (t=4.146 p=.007) boyutlarında anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Hangi gruplar arasında farklılığın olduğunu belirlemek amacıyla yapılan scheffe testi sonuçlarında Spor kültürü boyutunda 5-8. sınıflar arasında, Sağlıklı yaşam ve beslenme

boyutunda 5-7. sınıflar arasında, Dayanışma boyutunda 5-6. sınıflar arasında, Milli kültür ve beraberlik boyutunda ise 6-8. sınıflar arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değerlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada öğrencilerin Farkındalık değeri, en yüksek puan ortalamasına sahip iken Milli kültür ve beraberlik değeri en düşük ortalamaya sahiptir. Öğrencilerin değer düzeyleri Sırasıyla Farkındalık ($\bar{X}=4,644$), Saygı ($\bar{X}=4,500$), Dayanışma ($\bar{X}=4,420$), Sağlıklı yaşam ve beslenme ($\bar{X}=4,176$), Spor kültürü ($\bar{X}=4,040$), Milli kültür ve beraberlik ($\bar{X}=4,025$) şeklindedir. Yapılan araştırmalar çalışmamızı destekler niteliktedir. Yücekaya (2017) tarafından yapılan araştırmada ortaokulda okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik değer puanları yüksek bulunmuştur. Işıkgöz, Esentaş ve Işıkgöz (2018) tarafından yapılan çalışmada öğrencileri beden eğitimi ve spor dersine ilişkin en yüksek değer düzeyini "Farkındalık", en düşük değer düzeyini ise "Milli Kültür ve Beraberlik" boyutunda sergiledikleri görülmüştür. Tüm alt boyutlar toplamında ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerleri sıklıkla ve her zaman sergiledikleri sonucuna ulaşılmışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, Spor kültürü, Sağlıklı yaşam ve beslenme, Dayanışma, Saygı, Milli kültür ve beraberlik alt boyutlarında kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir fark çıkmazken, Farkındalık alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur. Yiğittir'in (2009) yaptığı araştırmada ise doğa sevgisi kız öğrencilerde erkek öğrencilerden daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Aktaş (2010) tarafından yapılan çalışmada ise ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin misafirperverlik, yardımseverlik, hoşgörü, adillik, çalışkanlık, doğal çevreye duyarlılık, sorumluluk alt boyutları incelenmiş ve toplamda kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Işıkgöz, Esentaş ve Işıkgöz (2018) öğrencilerin değer düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre sadece farkındalık, milli kültür ve beraberlik, sağlıklı yaşam ve beslenme alt boyutlarında anlamlı olarak değişmiş, farkındalık ve milli kültür ve beraberlik alt boyutlarında kız öğrencilerin, sağlıklı yaşam ve beslenme alt boyutunda ise erkek öğrencilerin sergiledikleri değer düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Çalışkur (2008) yaptığı çalışmasında kız öğrencilerde "iç huzur", "kendine saygı", "mutluluk", "rahat bir yaşam" değerleri erkek öğrencilerin ortalama puanlarından yüksek bulunmuştur. Yücekaya (2017) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin değer puanlarının kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Çalışmanın spor kültürü değeri alt boyutu hariç diğer 5 alt boyutta anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı spor yapma durumuna göre; tüm alt boyutlarda (Spor kültürü, Sağlıklı yaşam ve beslenme, Dayanışma, Saygı, Milli kültür ve beraberlik, Farkındalık) spor yapan öğrenciler lehine anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur. Yaldız (2013) tarafından yapılan araştırma bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Yapılan araştırmada okul takımında bir spor branşında oynayan öğrencilerin, okul takımında bir spor branşında oynamayan öğrenciler göre, beden eğitimi dersine karşı daha çok olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Bu durum okul takımlarında oynayan öğrencilerin beden eğitimi dersini daha fazla önemsemelerinden kaynaklanmış olabilir. Sabirova ve Zinoviev, (2016) tarafından yapılan çalışmada da spor kulübüne giden göçmen çocukların akranlarıyla etkileşime girebilecekleri bir ortamın yanında aynı zamanda yaşlıları dışındaki kişilerle de sosyalleşme fırsatı bulunduğunu belirtmektedir. Işıkgöz, Esentaş ve Işıkgöz, (2018) tarafından yapılan çalışmada okulun takım sporcusu olan öğrencilerin yaptıkları bireysel ya da takım sporlarının; fiziksel faydalarının yanı sıra ruhsal anlamda da olumlu etkilendiği, yaşam kalitelerini artmasına katkı sağladığı ve spor kültürünün bir parçası olmasında aktif sporcu olmasının etkin bir araç olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi dersi değer düzeylerine bakıldığında; Spor kültürü, Sağlıklı yaşam ve beslenme, Dayanışma, Saygı, Milli kültür ve beraberlik boyutlarında anlamlı düzeyde farklar tespit edilmiştir. Spor kültürü boyutunda 5-8. sınıflar arasında, Sağlıklı yaşam ve beslenme boyutunda 5-7. sınıflar arasında, Dayanışma boyutunda 5-6. sınıflar arasında, Milli kültür ve beraberlik boyutunda ise 6-8. sınıflar arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde genel olarak sınıf düzeyi arttığında değer düzeylerinin düştüğü gözlemlenmektedir. Bunda da öğrencilerin son sınıfta girdiği LGS sınavının etkisinin, artan yaş ve ergenlikle birlikte öğrencilerin oyun çağından uzaklaşıp farklı ilgiler geliştirmeye başlamasının etkili olduğu düşünülebilir. Işıkgöz, Esentaş ve Işıkgöz (2018) tarafından yapılan çalışmada sınıf değişkenine göre ise öğrencilerin değer düzeyleri sadece dayanışma ve spor kültürü alt boyutlarında anlamlı olarak değiştiği, öğrencilerin yaşla paralel olarak sınıf düzeylerinin de yükselmesi nedeniyle beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin de düştüğü görülmüştür. Yücekaya (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin yaş aldıkça değer puanlarında düşüş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu da araştırmamızı destekler niteliktedir. Yaşar (2017) tarafından yapılan araştırmada çocuğu 5. sınıfta okuyan anne babaların çocuklarının beden eğitimi ve spor dersine katılımlarına yönelik tutumları çocuğu 6. 7. ve 8. sınıf seviyesinde bulunan anne babalara göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Anne ve babaların beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum puanlarının sınıf seviyesi arttıkça düştüğü gözlenmiştir. Anne baba derse karşı olan tutumlarının öğrencileri etkilediği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbas, O. (2004). Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş N. (2010). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Programında Verilen Değerleri Edinme Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı. Erzurum
- Aracı, H. (2001). Lise Beden Eğitimi Ders Programları. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ashton, E. & Watson, B. (1998). Values education: a fresh look at procedural neutrality. *Educational Studies*, 24(2), 183-193.
- Çalışkur, E. A. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Değerleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demircioğlu, İ. H., & Demircioğlu, E. (2016). Tarih eğitimi ve değerler. R. Turan ve K. Ulusoy. Farklı yönleri ile değerler eğitimi, 269-286.
- Dunn, J. S., Kinney, D. A. & Hofferth, S. L. (2003). Parental ideologies and children's after-school activities. *American behavioral scientist*, 46(10), 1359-1386.
- Fussan, N. (2006). Einbindung Jugendlicher in Peer-Netzwerke. Welche Integrationsvorteile erbringt die Mitgliedschaft in Sportvereinen?. *ZSE: Zeitschrift für Soziologie der Erziehung und Sozialisation*, 26(4), 383-402.
- Güllü, M., Arslan, C., Uğraş, S. & Görgüt, İ. (2011). Yeni ortaöğretim beden eğitimi ders programı kazanımlarının değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 122-133.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Essex, England.
- Halstead, J. M. & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge journal of education*, 30(2), 169-202.

- Hökelekli, H. & Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. Değerler ve Eğitimi içinde (371-396). İstanbul: Dem Yayınları.
- Işıkgöz, M. E., Esentaş, M. & Işıkgöz, M. (2015). Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: *Batman il örneği. International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(4), 661-676.
- İnal, A. N. (1998). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş. Yyy.*
- Karasar, N. (2006). Bilimsel araştırma yöntemi (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koruç, Z. & Bayar, P. (1992). Açık okul [humaniter] sisteminde spor dersleri ve spor öğretmenin konumu. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 25-30.
- MEB, (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. Dizinler*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Şişman, M. (2002). *Örgütler ve Kültürler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sabirova, G. & Zinoviev, A. (2016). Urban local sport clubs, migrant children and youth in Russia. *Community Development Journal*, 51(4), 482-498.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics (Vol. 6)*. Boston, MA: Pearson.
- Uğraş, S. & Aral, H. Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 33-46.
- Walseth, K. & Fasting, K. (2004). Sport as a means of integrating minority women. *Sport in Society*, 7(1), 109-129.
- Yaldız, S. A. (2013). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci Ve Ana-Baba Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Ankara.
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi: Eğitimde Yeni Ufuklar*. Akçağ Yayınları.
- Yaşar A. (2017). İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Ana Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Erzurum.
- Yeşil, R. & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama.
- Yiğittir, S. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıf değerlerinin kazanılma düzeyi. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yücekaya, M. A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Malatya.